

การส่งเสริมและสร้างความเข้มแข็งการประกอบอาชีพเลี้ยงหนอนแมลงวันลายเพื่อ สร้างอัตลักษณ์ของกลุ่มผู้ผลิตสัตว์ในจังหวัดสุรินทร์

Promoting and Strengthening the Occupation of Rearing Black Soldier Fly for Creating Identity of Animal Producer Groups in Surin Province

กิตติศักดิ์ ร่วมพัฒนา^{1*} สายฝน ทดทะศรี² วรพรภักดิ์ ปัดภัย³

วิษชุดา ยินดี⁴ กนกกาญจน์ รีบเร่งรัมย์⁵ และ กฤตกนก พาบ⁶

Kittisak Ruampattana^{1*} Saifon Thodthasri² Worrapornpat Patpai³

Witchuda Yindee⁴ Kanokkarn Reebrangrum⁵ and Kritkanok Phabu⁶

^{1*} คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์;

Faculty of Humanities and Social Sciences, Surindra Rajabhat University;

*Corresponding author, e-mail : ruampattana@gmail.com

^{2,3,4,5} คณะเกษตรและอุตสาหกรรมเกษตร มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์;

Faculty of Agriculture and Agricultural Industry, Surindra Rajabhat

University; e-mail : fon_ento@hotmail.com, worrapornpat@gmail.com

⁶ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์; Faculty of

Management Science, Surindra Rajabhat University; e-mail : kritkanok@srru.ac.th

Received : April 9, 2026; Revised : June 23, 2026; Accepted : June 24, 2026

บทคัดย่อ (Abstract)

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาแนวทางการส่งเสริมและสร้างความเข้มแข็งการประกอบอาชีพเลี้ยงหนอนแมลงวันลาย 2) เพื่อศึกษาการรวมกลุ่มอาชีพผ่านระบบการเลี้ยงหนอนแมลงวันลาย การวิจัยนี้ใช้ระเบียบวิธีการวิจัยแบบผสมระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ ใช้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 26 ตัวอย่าง วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าอัตราส่วนร้อยละ ค่าเฉลี่ยกลางข้อมูล และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) วิจัยเชิงคุณภาพ จะเป็นการการสัมภาษณ์แบบเจาะจง โดยใช้แบบสัมภาษณ์ จำนวน 5 คน และ

Citation : กิตติศักดิ์ ร่วมพัฒนา, สายฝน ทดทะศรี, วรพรภักดิ์ ปัดภัย, วิษชุดา ยินดี, กนกกาญจน์ รีบเร่งรัมย์ และกฤตกนก พาบ.

(2569). การส่งเสริมและสร้างความเข้มแข็งการประกอบอาชีพเลี้ยงหนอนแมลงวันลายเพื่อสร้างอัตลักษณ์ของกลุ่มผู้ผลิตสัตว์ในจังหวัดสุรินทร์. วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์, 28(1), e300618.

<https://doi.org/10.65205/jhssrru.2026.e300618>

กระบวนการอบรมเพื่อส่งเสริมการเลี้ยงหนอนแมลงวันลาย ส่วนเครื่องมือที่ใช้วิเคราะห์แบบสัมภาษณ์ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า 1) เพื่อศึกษาแนวทางการส่งเสริมและสร้างความเข้มแข็งการประกอบอาชีพเลี้ยงหนอนแมลงวันลาย ปัจจัยด้านสภาพการดำเนินงานของกลุ่มอาชีพ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก คือ มีการจัดตั้งกลุ่มวิสาหกิจ ($\bar{x}=4.52$, S.D.=0.35) เปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วม ($\bar{x}=4.13$, S.D.=1.05) เนื่องด้วยสมาชิกของกลุ่มคิดว่าการตั้งกลุ่มวิสาหกิจชุมชนจะทำให้เกิดความเข้มแข็งและการมีส่วนร่วมสมาชิกในกลุ่มก็สำคัญเช่นเดียวกัน 2) เพื่อศึกษาแนวทางการเลี้ยงหนอนแมลงวัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ส่วนใหญ่อยู่ อยู่ในระดับมาก คือ หนอนแมลงวันจะเป็นสินค้าที่น่าสนใจ ($\bar{x}=4.25$, S.D.=1.02) หนอนแมลงวันจะสร้างรายได้ให้กลุ่ม ($\bar{x}=4.10$, S.D.=1.05) ช่วยลดปัญหาสิ่งแวดล้อม ($\bar{x}=4.05$, S.D.=1.15) โดยผู้ตอบแบบสอบถาม เห็นว่า หนอนแมลงวัน เป็นสินค้าเศรษฐกิจที่น่าสนใจในอนาคต ในการลดต้นทุนสำหรับการเลี้ยงอาหารสัตว์ สามารถกำจัดขยะมูลฝอยได้ และประโยชน์ประเภทอื่นในกระบวนการเลี้ยงต่อไป

แนวทางการส่งเสริมอาชีพการเลี้ยงหนอนแมลงวันลายให้กับศูนย์เรียนรู้พุทธเกษตร โคกหนองนา บ้านหนองอีดำ ตำบลกระโพ อำเภอท่าตูม จังหวัดสุรินทร์ จะสามารถทำให้กลุ่มเกษตรกรร่นมาสู่การพัฒนาเศรษฐกิจของชุมชนที่มั่นคงเข้มแข็งและเกิดความยั่งยืนต่อไป เกิดการกระจายรายได้สู่ชุมชน อีกทั้งยังช่วยสร้างอาชีพที่มั่นคงให้กับชุมชน แต่สมาชิกยังมีข้อที่วิตกกังวล ตั้งข้อสังเกตจากการสัมภาษณ์ประกอบด้วย 1) ขาดความรู้ความเข้าใจ สมาชิกจำนวนมากยังขาดองค์ความรู้ที่ทันสมัย ทั้งในด้านเทคโนโลยีการผลิต รวมถึงการแปรรูปผลผลิต 2) การวางแผนที่ไม่เหมาะสม การไม่มีการวางแผนในการเลี้ยงหนอนแมลงวันหรือการวางแผนการผลิตให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาด 3) กลิ่นรบกวน: การหมักหมมของเศษอาหารที่ความชื้นสูงเกินไปจะทำให้เกิดกลิ่นเหม็นเน่า ซึ่งสร้างความรำคาญให้กับผู้เลี้ยงและอาจทำให้เพื่อนบ้านไม่พอใจได้ 4) ศัตรูพืชและสัตว์รบกวน : ปัญหาที่พบบ่อยคือ มด หนู นก และสัตว์อื่น ๆ ที่เข้ามากินหนอนและไข่ ทำให้ปริมาณหนอนลดลง ควรเลี้ยงในระบบปิดหรือมีมาตรการป้องกันที่เหมาะสม เช่น วางภาชนะเลี้ยงในกะละมังที่มีน้ำล้อมรอบเพื่อป้องกันมด หรือใช้มุ้งลวดคลุมโรงเรือน

คำสำคัญ (keyword) : การส่งเสริมอาชีพ, เศรษฐกิจชุมชน, สร้างความเข้มแข็ง, หนอนแมลงวันลาย

Abstract

The objectives of this research were: 1) to study guidelines for promoting and strengthening the occupation of Black Soldier Fly (BSF) farming. 2) to study occupational group formation through the Black Soldier Fly rearing system. This research employed a

Citation : Ruampattana, K., Thodthasri, S., Patpai, W., Yindee, W., Reebrangrum, K., & Phabu, K. (2569).

Promoting and Strengthening the Occupation of Rearing Black Soldier Fly for Creating Identity of Animal Producer Groups in Surin Province. *Journal of Humanities and Social Sciences, Surindra Rajabhat University*, 28(1), e300618. <https://doi.org/10.65205/jhssrru.2026.e300618>

mixed-methods research design that combining quantitative research and qualitative research. The quantitative sample consisted of 26 participants, with data analyzed using percentage, mean ($\bar{x}$), and standard deviation (S.D.). The qualitative component involved purposive interviews with five key informants and training processes to promote Black Soldier Fly farming; interview data were analyzed using content analysis.

The research findings revealed the following : 1) To study guidelines for promoting and strengthening Black Soldier Fly (BSF) farming: Regarding the operational conditions of the occupational group (n=26). It was found that overall operations were at a high level. The highest-rated aspects were the establishment of community enterprises ($\bar{x} = 4.52$, S.D.= 0.38) and providing opportunities for public participation ($\bar{x} = 4.31$, S.D.=1.05). Group members believed that establishing community enterprises leads to greater organizational strength. 2) To study guidelines for Black Soldier Fly rearing: Analysis of responses from 26 participants showed that most factors were at a high level. The highest-rated aspects included the potential of Black Soldier Fly as an interesting commercial product ($\bar{x} = 4.25$, S.D.=1.02), its ability to generate income for the group ($\bar{x} = 4.10$, S.D.=1.05), and its role in reducing environmental problems ($\bar{x} = 4.05$, S.D.=1.15). Respondents viewed Black Soldier Fly as a promising economic product for the future, particularly for reducing animal feed costs and organic waste disposal

Guidelines for promoting Black Soldier Fly (BSF) farming at the Phuttha Kaset Learning Center, Khok Nong Na, Ban Nong E-Dam, Krapo Sub-district, Tha Tum District, Surin Province, lead to stable and sustainable community economic development, income distribution, and secure local occupations. However, interviews revealed several concerns among members : 1) Lack of knowledge: many members lack modern expertise in production technology and processing; 2) Inadequate planning: a lack of systematic rearing plans or production schedules aligned with market demand; 3) Odor issues: excessive moisture in fermenting food waste can cause foul odors, bothering farmers and neighbors; and 4) Pests: common problems include ants, rats, and birds preying on larvae and eggs. It is recommended that rearing be conducted in closed systems or with appropriate preventive

Citation : กิตติศักดิ์ ร่วมพัฒนา, สายฝน ทดทะศรี, วรพรภักดิ์ ปัดภัย, วิษุตา ยินดี, กนกกาญจน์ รีบเร่งรัมย์ และกฤตชนก พานู.

(2569). การส่งเสริมและสร้างความเข้มแข็งการประกอบอาชีพเลี้ยงหนอนแมลงวันลายเพื่อสร้างอัตลักษณ์ของกลุ่มผู้ผลิตสัตว์ในจังหวัดสุรินทร์. วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์, 28(1), e300618.

<https://doi.org/10.65205/jhssrru.2026.e300618>

measures, such as placing rearing containers in water-filled basins to deter ants or using mesh screens to cover the facility.

Keywords : Occupational Promotion, Community Economy, Strengthening, Black Soldier Fly

บทนำ (Introduction)

กระบวนการพัฒนาคนและกลุ่มคนในชุมชนเป็นกระบวนการของการพัฒนาชุมชนและการส่งเสริมอาชีพให้มีศักยภาพที่ดี อีกทั้งยังเป็นการร่วมมือกันเพื่อปรับปรุงในวิถีความเป็นอยู่ของตนเองและชุมชนตามแผนการที่กำหนดไว้ในโครงการ โดยใช้ทรัพยากรภายในของชุมชนและการสนับสนุนจากภายนอกชุมชน (Phonsri, 2002) ดังนั้นบรรลุตามเป้าหมายของการพัฒนาชุมชนและการประสบผลสำเร็จจึงจำเป็นต้องเริ่มที่กลุ่มคนและประชาชนในชุมชน โดยดำเนินจากประชาชนและทำเพื่อประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ หรือชุมชนนั้น ๆ ดังที่ สัญญา สัญญาวิวัฒน์ (2550) กล่าวว่า หลักการพัฒนาชุมชนที่ดี คนในชุมชนจะต้องยึดหลักการในการพึ่งพาตนเองด้วยปัจจัย 5 ตัว หรือเรียกว่า “TERMS” อันได้แก่ T (Technology) หมายถึง ต้องใช้เครื่องมือ เครื่องใช้ที่หาได้ในท้องถิ่น E (Economic) หมายถึง สร้างอาชีพและมีรายได้ที่พออยู่พอกิน สำหรับการเลี้ยงชีพ R (Resource) หมายถึง มีสิ่งแวดล้อมตามธรรมชาติในชุมชนที่สมดุลและอุดมสมบูรณ์ ประกอบไปด้วย น้ำ ดิน ป่าไม้ สัตว์ป่า แร่ธาตุต่าง ๆ M (Mental) หมายถึง มีสุขภาพจิตใจที่ดี สุขภาพร่างกายสมบูรณ์แข็งแรง S (Socio-Cultural) หมายถึง เกิดความสามัคคีในชุมชน มีค่านิยมที่ดีงาม อีกทั้งในชุมชนยังมีอุดมการณ์ร่วมกัน ช่วยเหลือพึ่งพาซึ่งกันและกัน ดังนั้นเป้าหมายการพัฒนาจึงควรเน้นไปที่คนในชุมชนโดยการพัฒนาจึงจำเป็นต้องพัฒนามนุษย์ให้เป็นศูนย์กลางซึ่งหมายความว่า เป็นการพัฒนาของมนุษย์ โดยมนุษย์และเพื่อมนุษย์ เน้นการพัฒนาที่ประโยชน์คนในชุมชนเป็นส่วนใหญ่ และเน้นการพัฒนาไปในทางลักษณะขององค์กรรวม เน้นการพัฒนาไปที่ทุกคน ทุกฝ่ายหรือที่เรียกว่าภาคีประชาชน เน้นการพัฒนาตั้งแต่ต้นทางจนถึงปลายทาง ซึ่งจะส่งผลทำให้คนในชุมชนส่วนใหญ่มีคุณภาพชีวิตและความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น อันเป็นผลมาจากการพัฒนาชุมชนในลักษณะที่เรียกว่า “เศรษฐกิจดี สังคมไม่มีปัญหา การพัฒนายั่งยืน ส่งผลคุณภาพชีวิตของชุมชน”

การสร้างอาชีพที่ยั่งยืนถือเป็นปัจจัยสำคัญในการดำเนินชีวิตของมนุษย์ในสังคม เพราะคุณภาพชีวิตของชุมชนจะดีหรือไม่ดี อันเป็นผลโดยตรงอยู่กับอาชีพที่ยึดถือปฏิบัติในการดำเนินชีวิตพื้นฐานแต่ละคน ดังนั้นคนในชุมชนจะมีคุณภาพชีวิตที่ดี มีสิ่งแวดล้อมที่ดี ร่างกายสุขภาพดี สังคมดี ไม่เจ็บ ไม่ป่วย ไม่ยากจน จะต้องมีการกิจกรรมหรือมีอาชีพที่ได้กระทำในทุกๆวัน ทำให้ชุมชนจึงจะเกิดความเข้มแข็งและมั่นคงตลอดทั้งไม่เกิดปัญหาสังคมในด้านอื่นๆ ตามมาอีกมากมาย ดังที่ Thebhattee, S (2008) กล่าวว่า ผู้ที่มีการวางพื้นฐานการประกอบอาชีพที่ดีเท่ากับเป็นเครื่องชี้ว่า เป็นผู้ประสบความสำเร็จในชีวิตด้านการประกอบอาชีพที่ควรแก่การได้รับการยกย่องจากสังคม

Citation : Ruampattana, K., Thodthasri, S., Patpai, W., Yindee, W., Reebrangrum, K., & Phabu, K. (2569).

Promoting and Strengthening the Occupation of Rearing Black Soldier Fly for Creating Identity of Animal Producer Groups in Surin Province. *Journal of Humanities and Social Sciences, Surindra Rajabhat University*, 28(1), e300618. <https://doi.org/10.65205/jhssrru.2026.e300618>

อย่างไรก็ตามอาชีพของประชากรส่วนใหญ่ภายในจังหวัดสุรินทร์คืออาชีพเกษตรกรรมโดยมีทั้งการปลูกพืชและเลี้ยงสัตว์ สำหรับการเลี้ยงสัตว์นั้นในปัจจุบันต้นทุนด้านอาหารสัตว์จัดเป็นภาระค่าใช้จ่ายที่สำคัญที่สุดในระบบการผลิตปศุสัตว์ โดยคิดเป็นร้อยละ 60–70 ของต้นทุนทั้งหมด (มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2564) สำหรับจังหวัดสุรินทร์ซึ่งตั้งอยู่ในพื้นที่ปศุสัตว์เขต 3 ถือเป็นพื้นที่ที่มีความหนาแน่นของผู้ประกอบอาชีพเกษตรกรรมสูงที่สุดแห่งหนึ่ง โดยจากข้อมูลสถิติล่าสุดของกรมปศุสัตว์ (2567) ระบุว่า จังหวัดสุรินทร์ติดอันดับ 1 ใน 5 ของจังหวัดที่มีจำนวนเกษตรกรผู้เลี้ยงสัตว์มากที่สุดในประเทศไทย ร่วมกับจังหวัดนครราชสีมา อุบลราชธานี บุรีรัมย์ และศรีสะเกษ อย่างไรก็ตาม แม้จะมีปริมาณผู้ผลิตสูง แต่ภาวะเศรษฐกิจการเกษตรในสาขาปศุสัตว์ของจังหวัดสุรินทร์กลับเผชิญภาวะหดตัวลงร้อยละ 0.6 เนื่องจากปัญหาภัยธรรมชาติ สภาพอากาศแปรปรวน และต้นทุนราคาวัตถุดิบอาหารสัตว์นำเข้าที่ปรับตัวสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง (สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดสุรินทร์, 2568) ส่งผลให้เกษตรกรรายย่อยส่วนใหญ่ที่ยังพึ่งพาอาหารสำเร็จรูปและปลาป่นขาดทุนหรือมีกำไรลดลงอย่างรุนแรงเพื่อแก้ปัญหาดังกล่าว

การแสวงหาแหล่งโปรตีนทางเลือกที่มีคุณภาพสูงและราคาประหยัดจึงเป็นยุทธศาสตร์สำคัญในการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของกลุ่มผู้ผลิตสัตว์ในพื้นที่ (อรรถยา ลาภมาก และคณะ, ม.ป.ป.) หนึ่งในแมลงเศรษฐกิจที่กำลังได้รับการยอมรับอย่างกว้างขวางคือ "แมลงวันลาย" (*Hermetia illucens*) ซึ่งตัวอ่อนหรือหนอนแมลงวันลายมีคุณค่าทางโภชนาการสูง มีโปรตีนเฉลี่ยร้อยละ 40–50 และมีกรดอะมิโนที่จำเป็นต่อการเจริญเติบโตของสัตว์อย่างครบถ้วน (สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ, 2563) อีกทั้งยังสามารถย่อยสลายขยะอินทรีย์ได้อย่างมีประสิทธิภาพและรวดเร็วการเพาะเลี้ยงหนอนแมลงวันลายจึงเป็นเทคโนโลยีชีวภาพที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม สอดคล้องกับโมเดลเศรษฐกิจสู่ความยั่งยืน (BCG Model) ที่สามารถเปลี่ยนขยะอินทรีย์ให้กลายเป็นโปรตีนคุณภาพสูงเพื่อทดแทนการนำเข้าวัตถุดิบอาหารสัตว์ (ศูนย์เทคโนโลยีเกษตรและอาหาร, 2569) การส่งเสริมอาชีพนี้ในกลุ่มผู้ผลิตสัตว์ในจังหวัดสุรินทร์ ไม่เพียงแต่ช่วยลดต้นทุนการผลิตของเกษตรกรได้อย่างเป็นรูปธรรม แต่ยังเป็นการเสริมสร้างระบบเศรษฐกิจหมุนเวียน (Circular Economy) และช่วยลดผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมจากการจัดการขยะในชุมชนอีกด้วย (ศมณพร สุทธิบาท, 2566) นอกจากนี้มิติทางด้านการลดต้นทุนแล้ว การนำหนอนแมลงวันลายมาประยุกต์ใช้เป็นอาหารสัตว์ระดับพรีเมียมยังสามารถนำมาพัฒนาเป็น "อัตลักษณ์" ของกลุ่มผู้ผลิตสัตว์ในจังหวัดสุรินทร์ได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการสร้างมาตรฐานอาหารสัตว์อินทรีย์ (Organic Feed) และการรับรองกระบวนการผลิตปศุสัตว์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ซึ่งจะช่วยเพิ่มมูลค่าผลผลิต สร้างความแตกต่างในตลาด (Brand Differentiation) ยกระดับสู่การเป็นแหล่งผลิตปศุสัตว์ปลอดภัย และยกระดับคุณภาพชีวิตของเกษตรกรที่มีอยู่เป็นจำนวนมากในพื้นที่ให้พึ่งพาตนเองได้อย่างมั่นคงและยั่งยืนอย่างไรก็ตาม การส่งเสริมอาชีพการเลี้ยงหนอนแมลงวันลายในกลุ่มเกษตรกรจังหวัดสุรินทร์ยังเผชิญความท้าทาย ทั้งในแง่

Citation : กิตติศักดิ์ ร่วมพัฒนา, สายฝน ทดทะศรี, วรพัญญู ปัดภัย, วิษุตา ยินดี, กนกกาญจน์ ธิบเร่งรัมย์ และกฤตกนก พานู.

(2569). การส่งเสริมและสร้างความเข้มแข็งการประกอบอาชีพเลี้ยงหนอนแมลงวันลายเพื่อสร้างอัตลักษณ์ของกลุ่มผู้ผลิตสัตว์ในจังหวัดสุรินทร์. วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์, 28(1), e300618.

<https://doi.org/10.65205/jhssrru.2026.e300618>

ขององค์ความรู้ด้านการจัดการฟาร์ม การควบคุมคุณภาพ และการรวมกลุ่มเพื่อต่อรองราคา จากความสำคัญและปัญหาที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาแนวทางการส่งเสริมและสร้างความเข้มแข็งของการประกอบอาชีพเลี้ยงหนอนแมลงวันลาย เพื่อสร้างอัตลักษณ์ของกลุ่มผู้ผลิตสัตว์ในจังหวัดสุรินทร์ โดยมุ่งเน้นการพัฒนากระบวนการถ่ายทอดเทคโนโลยีที่เหมาะสมกับบริบทของพื้นที่ การสร้างเครือข่ายความร่วมมือ และการพัฒนารูปแบบการจัดการที่สามารถนำไปปฏิบัติได้จริง เพื่อเป็นแนวทางในการยกระดับคุณภาพการผลิตปศุสัตว์ไทยอย่างยั่งยืนต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย (Research Objectives)

1. เพื่อศึกษาแนวทางการส่งเสริมและสร้างความเข้มแข็งการประกอบอาชีพเลี้ยงหนอนแมลงวันลาย
2. เพื่อศึกษาการรวมกลุ่มอาชีพผ่านระบบการเลี้ยงหนอนแมลงวันลาย

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

1. วิธีการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้วิธีการวิจัยแบบผสมผสานวิธี (Mixed Method) ระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และการเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยทำควบคู่กันแบบอิสระจากกันในแต่ละระเบียบวิธีวิจัย จากนั้นจึงนำผลการศึกษาที่ได้แต่ละแบบมาผสม (Mixed Method) ในขั้นตอนสุดท้าย และการจัดอบรมเชิงปฏิบัติการพัฒนาการเลี้ยงหนอนแมลงวันลายจากทรัพยากรความหลากหลายทางชีวภาพ

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research)

1) ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ สมาชิกศูนย์เรียนรู้พุทธเกษตร โคกหนองนาบ้านหนองอีดำ ตำบลกระโพ อำเภอนาทม จังหวัดสุรินทร์ จำนวน 153 คน

2) กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ คณะผู้วิจัยได้กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวนประชากร 26 คน

2.2 การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ดำเนินการใน 2 ลักษณะ คือ

1) การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) ดำเนินการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key informant) โดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ทั้งนี้จะต้องอยู่ภายใต้เกณฑ์การคัดเลือกคือ จะต้องเป็นผู้ที่อยู่ในศูนย์เรียนรู้พุทธเกษตร โคกหนองนาบ้านหนองอีดำ ตำบลกระโพ อำเภอนาทม จังหวัดสุรินทร์ และจะต้องมีบทบาทสำคัญเกี่ยวกับการบริหารกลุ่มศูนย์เรียนรู้พุทธเกษตร

Citation : Ruampattana, K., Thodthasri, S., Patpai, W., Yindee, W., Reebrangrum, K., & Phabu, K. (2569).

Promoting and Strengthening the Occupation of Rearing Black Soldier Fly for Creating Identity of Animal Producer Groups in Surin Province. *Journal of Humanities and Social Sciences, Surindra Rajabhat University*, 28(1), e300618. <https://doi.org/10.65205/jhssrru.2026.e300618>

โคกหนองนา ซึ่งได้ผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน 5 คน ประกอบไปด้วย (1).ประธานกลุ่มฯ (2).รองประธานกลุ่มฯ และ (3).สมาชิกกลุ่มฯ 2 คน

2) การวิจัยเอกสาร (Documentary Research) ดำเนินการศึกษาวិเคราะห์และสังเคราะห์งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยเอกสาร (Document Research) เกี่ยวกับพัฒนาการเลี้ยงหนอนแมลงวันลายจากทรัพยากรความหลากหลายทางชีวภาพ

2.3 การจัดอบรมเชิงปฏิบัติการพัฒนาการเลี้ยงหนอนแมลงวันลายจากทรัพยากรความหลากหลายทางชีวภาพ เพื่อให้สมาชิกศูนย์เรียนรู้พุทธเกษตร โคกหนองนาบ้านหนองอีดำ ตำบลกระโพ อำเภอนาทม จังหวัดสุรินทร์ ในชุมชนมีความรู้สามารถแปรรูปอาหารสัตว์อินทรีย์ได้

3. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงปริมาณ คณะผู้วิจัยได้ออกแบบคือ แบบสอบถามเกี่ยวกับการส่งเสริมและสร้างความเข้มแข็งการประกอบอาชีพเลี้ยงหนอนแมลงวันลายเพื่อสร้างอัตลักษณ์ของกลุ่มผู้ผลิตสัตว์ในจังหวัดสุรินทร์ มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประเมินค่า 5 ระดับ (Rating Scale) โดยแบบสอบถามเป็นลักษณะปลายปิด แบ่งเป็น 3 ตอน จำนวน 26 ชุดแบบสอบถาม ด้านการส่งเสริมและสร้างความเข้มแข็งการประกอบอาชีพเลี้ยงหนอนแมลงวันลายเพื่อสร้างอัตลักษณ์ของกลุ่มผู้ผลิตสัตว์ในจังหวัดสุรินทร์ มีลักษณะมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ และคำถามปลายเปิด (Open End) และข้อเสนอแนะเพิ่มเติม การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation : S.D)

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงคุณภาพ คณะผู้วิจัยได้ใช้แบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้นตามกรอบแนวคิดการวิจัยที่เกิดจากการทบทวนวรรณกรรม โดยมีประเด็นที่สัมภาษณ์เกี่ยวกับการส่งเสริมและสร้างความเข้มแข็งการประกอบอาชีพเลี้ยงหนอนแมลงวันลายเพื่อสร้างอัตลักษณ์ของกลุ่มผู้ผลิตสัตว์ในจังหวัดสุรินทร์

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ คณะผู้วิจัยได้ใช้สถิติเชิงพรรณนาในการวิเคราะห์ประกอบไปด้วย ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) แล้วนำค่าเฉลี่ยเทียบกับเกณฑ์เพื่อแปลความหมายของข้อมูลต่อไป

4.2 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ คณะผู้วิจัยใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) จากการถอดเทปที่ได้จากการสัมภาษณ์เป็นรายบุคคลอย่างละเอียดชนิดคำต่อคำ ประโยคต่อประโยค และจัดพิมพ์จำแนกเป็นรายบุคคลสังเคราะห์จากคำตอบโดยการพิจารณาจากความถี่ของคำตอบแต่ละบุคคล คำตอบใดมีคำตอบเหมือนกันมากที่สุด ถือว่ามีคำตอบที่สำคัญที่สุด

Citation : กิตติศักดิ์ ร่วมพัฒนา, สายฝน ทดตะศรี, วรพจน์ ปัดภัย, วิษุตา ยินดี, กนกกาญจน์ ธีรธรรม และกฤตกร พานู.

(2569). การส่งเสริมและสร้างความเข้มแข็งการประกอบอาชีพเลี้ยงหนอนแมลงวันลายเพื่อสร้างอัตลักษณ์ของกลุ่มผู้ผลิตสัตว์ในจังหวัดสุรินทร์. วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์, 28(1), e300618.

<https://doi.org/10.65205/jhssrru.2026.e300618>

การวิเคราะห์ข้อมูลโดยวิเคราะห์เนื้อหาทั้งหมด โดยทำการจัดกลุ่มตามประเภทคำตอบที่คล้ายคลึงกัน และจัดอันดับประเภทคำตอบที่มีผู้ตอบคล้ายกันมากที่สุดไปจนถึงน้อยที่สุด แล้วนำข้อมูลทุกด้านมาบูรณาการเป็นผลการวิจัย เพื่อให้ได้ผลการวิจัยที่ถูกต้องสมบูรณ์ทุกด้านและครอบคลุมทุกวัตถุประสงค์การวิจัย

ผลการวิจัย (Research Results)

การวิจัยเรื่อง การส่งเสริมและสร้างความเข้มแข็งการประกอบอาชีพเลี้ยงหนอนแมลงวันลาย เพื่อสร้างอัตลักษณ์ของกลุ่มผู้ผลิตสัตว์ในจังหวัดสุรินทร์ จัดขึ้นในพื้นที่ศูนย์เรียนรู้พุทธเกษตร โคกหนองนา บ้านหนองอีดำ ตำบลกระโพ อำเภอท่าตูม จังหวัดสุรินทร์ ซึ่งจากการเก็บรวบรวมข้อมูลสามารถนำเสนอผลการวิจัยดังนี้

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ด้านสภาพการดำเนินงานของกลุ่มอาชีพ

ลำดับที่	สภาพการดำเนินงานของกลุ่มอาชีพ	$\bar{x}$	S.D.	เกณฑ์การประเมิน	ลำดับ
1	มีการจัดตั้งกลุ่มวิสาหกิจ	4.45	0.38	มาก	1
2	เปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วม	4.31	1.05	มาก	2
3	มีเงินงบประมาณสนับสนุนกลุ่มอาชีพ	3.03	1.25	ปานกลาง	10
4	มีวิทยากรมาอบรม	3.23	1.27	ปานกลาง	9
5	มีเครื่องมืออุปกรณ์ในการประกอบอาชีพ	3.34	1.03	ปานกลาง	8
6	มีการแปรรูปผลิตภัณฑ์	3.85	0.75	มาก	3
7	มีการจำหน่ายผลิตภัณฑ์กลุ่ม	3.64	1.02	มาก	5
8	มีการซื้อขาย	3.52	1.45	มาก	7
9	มีหน่วยงานสนับสนุนประชาสัมพันธ์กลุ่ม	3.72	1.55	มาก	4
10	มีหน่วยงานราชการมาดูแลตรวจเยี่ยม	3.63	1.26	มาก	6
รวมทั้งสิ้น		3.68	1.10		-

จากตารางที่ 1 ด้านสภาพการดำเนินงานของกลุ่มอาชีพ จำนวน 26 คน โดยรวมอยู่ที่ ($\bar{x}$ =3.68, S.D.=1.10) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก ส่วนด้านที่อยู่ในระดับมาก คือ มีการจัดตั้งกลุ่มวิสาหกิจ ($\bar{x}$ =4.52, S.D.=0.38) เปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วม ($\bar{x}$ =4.31, S.D.=1.05) มีการ

Citation : Ruampattana, K., Thodthasri, S., Patpai, W., Yindee, W., Reebrangrum, K., & Phabu, K. (2569).

Promoting and Strengthening the Occupation of Rearing Black Soldier Fly for Creating Identity of Animal Producer Groups in Surin Province. *Journal of Humanities and Social Sciences, Surindra Rajabhat University*, 28(1), e300618. <https://doi.org/10.65205/jhssrru.2026.e300618>

แปรรูปผลิตภัณฑ์ ($\bar{x}=3.85$, S.D.=0.75) มีหน่วยงานสนับสนุนประชาสัมพันธ์ ($\bar{x}=3.72$, S.D.=1.55) มีการจำหน่ายผลิตภัณฑ์กลุ่ม ($\bar{x}=3.64$, S.D.=1.02) ตามลำดับ และประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ มีเงินงบประมาณสนับสนุนกลุ่มอาชีพ ($\bar{x}=3.03$, S.D.=1.25)

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ด้านปัจจัยสภาพการส่งเสริมอาชีพ

ลำดับที่	ปัจจัยสภาพการส่งเสริมอาชีพ	$\bar{x}$	S.D.	เกณฑ์การประเมิน	ลำดับ
1	มีงบประมาณที่ใช้ในการส่งเสริมอาชีพ	2.78	1.35	ปานกลาง	9
2	สถานที่ในการประกอบอาชีพ	3.10	1.47	ปานกลาง	7
3	วัสดุอุปกรณ์ในการส่งเสริมอาชีพ	3.34	1.26	ปานกลาง	4
4	มีวิทยากรมาอบรม	3.46	1.05	ปานกลาง	3
5	มีเครื่องมืออุปกรณ์ในการประกอบอาชีพพร้อม	3.21	1.10	ปานกลาง	6
6	มีผลิตภัณฑ์ใหม่ตลอด	3.05	1.25	ปานกลาง	8
7	มีการจัดจำหน่ายออนไลน์	3.75	1.14	มาก	2
8	มีหน่วยงานสนับสนุนทางภาครัฐและภาคเอกชนสนับสนุน	3.25	1.08	ปานกลาง	5
9	ใช้วัตถุดิบจากธรรมชาติในท้องถิ่น	4.05	1.28	มาก	1
รวมทั้งสิ้น		3.33	1.22	-	-

จากตารางที่ 2 ด้านสภาพการดำเนินงานของกลุ่มอาชีพ จำนวน 26 คน โดยรวมอยู่ที่ ($\bar{x}=3.33$, S.D.=1.22) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง ส่วนด้านที่อยู่ในระดับมาก คือ ใช้วัตถุดิบจากธรรมชาติในท้องถิ่น ($\bar{x}=4.05$, S.D.=1.28) มีการจัดจำหน่ายออนไลน์ ($\bar{x}=3.75$, S.D.=1.41) ส่วนด้านที่อยู่ในระดับปานกลาง คือ มีวิทยากรมาอบรม ($\bar{x}=3.46$, S.D.=1.05) วัสดุอุปกรณ์ในการส่งเสริมอาชีพ ($\bar{x}=3.34$, S.D.=1.26) ตามลำดับ และประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ มีงบประมาณที่ใช้ในการส่งเสริมอาชีพ ($\bar{x}=2.78$, S.D.=1.35)

Citation : กิตติศักดิ์ ร่วมพัฒนา, สายฝน ทดทะศรี, วรพรภักดิ์ ปัตถิ, วิชชุดา ยินดี, กนกกาญจน์ ธีรธรรมย์ และกฤตชนก พานู.

(2569). การส่งเสริมและสร้างความเข้มแข็งการประกอบอาชีพเลี้ยงหอยนางรมวันลายเพื่อสร้างอัตลักษณ์ของกลุ่มผู้ผลิตสัตว์ในจังหวัดสุรินทร์. วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์, 28(1), e300618.

<https://doi.org/10.65205/jhssrru.2026.e300618>

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ด้านแนวทางการเลี้ยงหนอนแมลงวันลาย

ลำดับที่	แนวทางการเลี้ยงหนอนแมลงวันลาย	$\bar{x}$	S.D.	เกณฑ์การประเมิน	ลำดับ
1	ผลิตภัณฑ์หนอนแมลงวันลายจะสร้างรายได้ให้กลุ่ม	4.10	1.05	มาก	2
2	ผลิตภัณฑ์หนอนแมลงวันลายจะเป็นสินค้าที่น่าสนใจ	4.25	1.02	มาก	1
3	การเลี้ยงหนอนแมลงวันจะมีความมั่นคง	4.02	1.25	มาก	4
4	สนใจในการเลี้ยงต่อยอดต่อไป	3.89	1.31	มาก	5
5	อาชีพเลี้ยงหนอนแมลงวันลายสร้างรายได้ อย่างมั่นคงยั่งยืนต่อไป	3.75	1.28	มาก	8
6	การเลี้ยงง่ายและดูแลง่าย	3.82	1.10	มาก	7
7	ต้นทุนในการเลี้ยงต่ำ	3.85	1.21	มาก	6
8	ช่วยลดปัญหาสิ่งแวดล้อม	4.05	1.15	มาก	3
รวมทั้งสิ้น		3.97	1.12	มาก	-

จากตารางที่ 3 ด้านแนวทางการเลี้ยงหนอนแมลงวัน จำนวน 26 คน โดยรวมอยู่ที่ ($\bar{x}$ =3.97, S.D.=1.12)เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมาก คือ หนอนแมลงวันจะเป็นสินค้าที่น่าสนใจ ($\bar{x}$ =4.25, S.D.=1.02) หนอนแมลงวันจะสร้างรายได้ให้กลุ่ม ($\bar{x}$ =4.10, S.D.=1.05) ช่วยลดปัญหาสิ่งแวดล้อม ($\bar{x}$ =4.05, S.D.=1.15) การเลี้ยงหนอนแมลงวันจะมีความมั่นคง ($\bar{x}$ =4.02, S.D.=1.25) สนใจในอาชีพต่อยอดต่อไป ($\bar{x}$ =3.89, S.D.=1.31) ตามลำดับ และประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ อาชีพเลี้ยงหนอนแมลงวันลายสร้างรายได้ อย่างมั่นคงยั่งยืนต่อไป ($\bar{x}$ =3.75, S.D.=1.28)

แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับด้านปัจจัยสภาพการส่งเสริมอาชีพการเลี้ยงหนอนแมลงวันลาย

สำหรับการสัมภาษณ์เกี่ยวกับด้านปัจจัยสภาพการส่งเสริมอาชีพการเลี้ยงหนอนแมลงวันลาย พบว่า สภาพการดำเนินงานในกลุ่มอาชีพ เป็นการจัดตั้งกลุ่มมีการรวมตัวกันอย่างเป็นทางการในรูปแบบกลุ่มวิสาหกิจชุมชน เพื่อให้การดำเนินงานมีโครงสร้างที่ชัดเจน ส่วนปัจจัยที่ส่งเสริมสนับสนุนการประกอบอาชีพการเลี้ยงหนอนแมลงวันลายในชุมชนคือการฝึกอบรมมีวิทยากรเข้ามาให้ความรู้และฝึกอบรมอย่างต่อเนื่องทำให้สามารถเข้าใจวงจรชีวิตของหนอนแมลงวัน ทำให้สมาชิกมีความเชี่ยวชาญมากขึ้น

Citation : Ruampattana, K., Thodthasri, S., Patpai, W., Yindee, W., Reebrangrum, K., & Phabu, K. (2569).

Promoting and Strengthening the Occupation of Rearing Black Soldier Fly for Creating Identity of Animal Producer Groups in Surin Province. *Journal of Humanities and Social Sciences, Surindra Rajabhat University*, 28(1), e300618. <https://doi.org/10.65205/jhssrru.2026.e300618>

สำหรับ แนวทางที่ 'ส่งเสริมสนับสนุนการประกอบอาชีพในชุมชน พบว่าจากการสัมภาษณ์ทางกลุ่มให้ความสำคัญ กับการมีส่วนร่วมและความร่วมมือของชุมชนซึ่งความร่วมมือเป็นรากฐานสำคัญที่สุดที่จะทำให้อาชีพ แข็งแกร่งและยั่งยืนรวมทั้งการบริหารงานที่ โปร่งใสและตรวจสอบได้เพราะความโปร่งใสในการบริหาร จัดการจะสร้างความเชื่อมั่นให้กับสมาชิก การได้รับงบประมาณสนับสนุนอย่างต่อเนื่อง เนื่องจากเงินทุนที่ มั่นคงจะช่วยให้กลุ่มสามารถดำเนินงานและขยายกิจการได้ การจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์ควรหาช่องทางจัด จำหน่ายจำหน่ายที่หลากหลาย ทั้งการซื้อขายปกติและการขายออนไลน์ ซึ่งผลิตภัณฑ์หนอนแมลงวันลาย จะช่วยเพิ่มรายได้ให้กับกลุ่ม

ขั้นตอนที่ 2 เพื่อถ่ายทอดองค์ความรู้ ทางด้านการเลี้ยงหนอนแมลงวันลาย

1. การเลือกกลุ่มเป้าหมายในการพัฒนา คณะวิจัยเลือกจากกลุ่มที่กลุ่มเป้าหมายที่จะเข้าไปดำเนินกิจกรรม คือ ศูนย์เรียนรู้พุทธเกษตร โคกหนองนาบ้านหนองอีดำ ตำบลกระโพ อำเภอท่าตูม จังหวัดสุรินทร์
2. ลงพื้นที่เพื่อหาโจทย์ปัญหาของกลุ่มฯ ในการพัฒนาแก้ไขปัญา พบว่าโดยบริบทพื้นที่เกษตรกรรม ศูนย์เรียนรู้พุทธเกษตร โคกหนองนาบ้านหนองอีดำ ตำบลกระโพ อำเภอท่าตูม จังหวัดสุรินทร์ มีการเลี้ยงสัตว์ เช่น โค กระบือ และมูลของโค กระบือยังสามารถที่จะมาใช้เป็นอาหารสำหรับหนอนแมลงวัน ทางกลุ่มเห็นควร ให้ใช้มูลสัตว์ของโคและกระบือ มาเป็นอาหารสำหรับการเลี้ยงของหนอนแมลงวันลาย และทางกลุ่มก็มีเลี้ยงไก่ เป็ด กบ ปลา ฯลฯ ปัจจุบันยัง ต้องพึ่งพาอาหารสัตว์ทางการค้าซึ่งมีต้นทุน จึงมีความประสงค์ จะลดต้นทุนอาหารสัตว์ด้วยการทดลองเลี้ยงหนอนแมลงวันลาย ซึ่งแสดงความประสงค์ กับผู้วิจัย ที่จะเลี้ยงหนอนแมลงวันลาย (ภาพที่ 1 - ภาพที่ 3)

ภาพที่ 1 โรงเรือนสำหรับเลี้ยงหนอนแมลงวันลายที่ล้อมด้วยผ้าตาข่าย

ภาพที่ 2 อบรมเกษตรกรเลี้ยงหนอนแมลงวันลายศูนย์เรียนรู้พุทธเกษตร โคกหนองนาบ้านหนองอีดำ ตำบลกระโพ อำเภอท่าตูม จังหวัดสุรินทร์หนอนแมลงวันลาย

Citation : กิตติศักดิ์ ร่วมพัฒนา, สายฝน ทดตะศรี, วรพรภักดิ์ ปัดภัย, วิษุตา ยินดี, กนกกาญจน์ ธิเบตรัมย์ และกฤตกนก พานู.

(2569). การส่งเสริมและสร้างความเข้มแข็งการประกอบอาชีพเลี้ยงหนอนแมลงวันลายเพื่อสร้างอัตลักษณ์ของกลุ่มผู้ผลิตสัตว์ในจังหวัดสุรินทร์. วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์, 28(1), e300618.

<https://doi.org/10.65205/jhssrru.2026.e300618>

ภาพที่ 3 ตัวอ่อนหนอนแมลงวันลาย

สรุปผลการวิจัยครั้งนี้สรุปได้ว่า แนวทางการส่งเสริมอาชีพการเลี้ยงหนอนแมลงวันลายให้กับศูนย์เรียนรู้พุทธเกษตร โคกหนองนาบ้านหนองอีดำ ตำบลกระโพ อำเภอท่าตูม จังหวัดสุรินทร์ นำมาสู่การพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนที่มั่นคงและยั่งยืน เกิดการกระจายรายได้ สร้างอาชีพที่มั่นคงให้กับชุมชน ส่วนข้อสังเกตหลังจากการอบรม ประกอบด้วย

การจัดตั้งกลุ่มมีการรวมตัวกันอย่างเป็นทางการในรูปแบบกลุ่มวิสาหกิจชุมชน เพื่อให้การดำเนินงานมีโครงสร้างที่ชัดเจน อีกทั้งกลุ่มเปิดโอกาสให้สมาชิกในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ของกลุ่ม ทั้งการลงแรง และการออกความคิดเห็น ด้านการบริหารจัดการมีการประชุมกลุ่มเป็นประจำทุกเดือนเพื่อติดตามความคืบหน้าและวางแผนงานร่วมกัน นอกจากนี้ ยังมีการบริหารจัดการที่โปร่งใสและตรวจสอบได้ เพื่อสร้างความเชื่อมั่นให้กับสมาชิก

การฝึกอบรมมีวิทยากรเข้ามาให้ความรู้และฝึกอบรมอย่างต่อเนื่องทำให้สามารถเข้าใจวงจรชีวิตของหนอนแมลงวัน ทำให้สมาชิกมีความเชี่ยวชาญมากขึ้น เครื่องมือและอุปกรณ์ที่พร้อมใช้งาน ช่วยให้การเลี้ยงหนอนแมลงวันลายเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ สมาชิก กลุ่มส่วนใหญ่การใช้วัตถุดิบในท้องถิ่นมีความสำคัญมาก อาทิเช่น กลุ่มดำเนินงานภายใต้โครงการโคกหนองนา อันเป็นโครงการภายใต้การดูแลของภาครัฐ อีกทั้งการใช้วัตถุดิบในท้องถิ่นช่วยลดต้นทุนการผลิตและทำให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างยั่งยืน

การมีส่วนร่วมและความร่วมมือของชุมชนซึ่งความร่วมมือเป็นรากฐานสำคัญที่สุดที่จะทำให้กลุ่มอาชีพแข็งแกร่งและยั่งยืนรวมทั้งการบริหารงานที่โปร่งใสและตรวจสอบได้เพราะความโปร่งใสในการบริหารจัดการจะสร้างความเชื่อมั่นให้กับสมาชิก การได้รับงบประมาณสนับสนุนอย่างต่อเนื่อง เนื่องจากเงินทุนที่มั่นคงจะช่วยให้กลุ่มสามารถดำเนินงานและขยายกิจการได้ การมีวิทยากรมาให้ความรู้และอบรม ทางสมาชิกกลุ่มเห็นว่าการเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ อยู่เสมอจะช่วยพัฒนาทักษะและความสามารถของสมาชิก

Citation : Ruampattana, K., Thodthasri, S., Patpai, W., Yindee, W., Reebrangrum, K., & Phabu, K. (2569).

Promoting and Strengthening the Occupation of Rearing Black Soldier Fly for Creating Identity of Animal Producer Groups in Surin Province. *Journal of Humanities and Social Sciences, Surindra Rajabhat University*, 28(1), e300618. <https://doi.org/10.65205/jhssrru.2026.e300618>

อภิปรายผล (Research Discussion)

ประเด็นด้านการจัดการ ความรู้ และการวางแผน

ผลการวิจัยพบว่า เกษตรกรยังขาดองค์ความรู้ที่ทันสมัย รวมถึงขาดการวางแผนการผลิตที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาด ซึ่งอาจส่งผลให้เกิดปัญหาเรื่องการตลาด ซึ่งสอดคล้องกับ อานนท์ ศรีสุวรรณ และคณะ (2564) ที่ชี้ว่า การส่งเสริมการเลี้ยงหนอนแมลงวันลายในระดับชุมชนมักประสบปัญหาด้านการจัดการโซ่อุปทาน เนื่องจากเกษตรกรขาดความรู้ด้านการตลาดเชิงรุกและการแปรรูปเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่ม ทำให้ได้เพียงผลผลิตสดที่มีอายุการเก็บรักษาสั้น นอกจากนี้ ปัญหาการขาดแคลนแรงงานเนื่องจากภารกิจส่วนตัวของเกษตรกร ยังสอดคล้องกับแนวคิดของ Wang and Chang (2022) ที่อธิบายว่า การเลี้ยงแมลงวันในระดับครัวเรือนหรือวิสาหกิจชุมชนขนาดเล็ก มักเผชิญข้อจำกัดด้านแรงงาน และขาดการรวมกลุ่มที่เข้มแข็ง ส่งผลให้กระบวนการเลี้ยงขาดความต่อเนื่องและไม่สามารถยกระดับสู่การผลิตเชิงพาณิชย์ที่มีประสิทธิภาพได้

ประเด็นปริมาณและคุณภาพของอาหารที่ใช้เลี้ยง

ในส่วนของปัญหาปริมาณอาหารที่ไม่เพียงพอซึ่งทำให้หนอนแคะแสร้ง และปัญหาอาหารไม่เหมาะสมจากการปนเปื้อนขยะอื่น ๆ นั้น ผลการศึกษานี้สอดคล้องอย่างยิ่งกับงานวิจัยของ ธนากร บุญมี (2566) ที่พบว่าปริมาณโภชนาการและสารอาหารที่หนอนแมลงวันลายได้รับในแต่ละวัน ส่งผลโดยตรงต่ออัตราการเจริญเติบโตและน้ำหนักตัว หากปริมาณอาหารน้อยเกินไปจะยืดระยะเวลาในการเป็นดักแด้และทำให้ขนาดของหนอนเล็กลงอย่างมีนัยสำคัญ สอดคล้องกับปัญหาสิ่งปนเปื้อนทางกายภาพและการควบคุมความชื้น ซึ่ง Diener et al. (2020) ได้เสนอแนะไว้ว่า ขยะอินทรีย์จากเศษอาหารมักมีความแปรปรวนสูงและมักมีสิ่งเจือปน เช่น พลาสติก เศษแก้ว หรือกระดูกขนาดใหญ่ ซึ่งไม่เพียงแต่เป็นอุปสรรคต่อการย่อยสลายของหนอน แต่ยังสร้างความเสียหายต่อเครื่องจักรหรืออุปกรณ์ในการคัดแยก และเพิ่มต้นทุนแรงงานในการจัดการก่อนนำมาให้หนอนกิน

ประเด็นกลิ่นรบกวนจากการหมักหมม

ผลการศึกษาพบว่าการหมักหมมของเศษอาหารที่มีความชื้นสูงเกินไปก่อให้เกิดกลิ่นเหม็นเน่าและสร้างความรำคาญ ซึ่งสอดคล้องกับ สมชาย เจริญสุข และคณะ (2563) ที่ระบุว่าความชื้นที่สูงเกินกว่าร้อยละ 70 ในกองขยะอินทรีย์จะเปลี่ยนกระบวนการย่อยสลายให้อยู่ในสภาวะไร้ออกซิเจน ส่งผลให้เกิดก๊าซไฮโดรเจนซัลไฟด์และก๊าซแอมโมเนีย ซึ่งเป็นสาเหตุหลักของกลิ่นไม่พึงประสงค์ นอกจากนี้ ยังสอดคล้องกับแนวคิดของ Smith and Jones (2019) ที่อธิบายว่าการควบคุมความชื้นในวัสดุอนุบาลหนอนแมลงวันลายเป็นปัจจัยวิกฤต เพราะความชื้นที่สูงเกินไปไม่เพียงแต่ลดประสิทธิภาพการกินอาหารของหนอน แต่ยังสร้างปัญหากลิ่นรบกวนต่อชุมชนรอบข้างอีกด้วย

Citation : กิตติศักดิ์ ร่วมพัฒนา, สายฝน ทดตะศรี, วรพรภักดิ์ ปัตถย์, วิชชุดา ยินดี, กนกกาญจน์ ธิบเร่งรัมย์ และกฤตชนก พานู.

(2569). การส่งเสริมและสร้างความเข้มแข็งการประกอบอาชีพเลี้ยงหนอนแมลงวันลายเพื่อสร้างอัตลักษณ์ของกลุ่ม

ผู้ผลิตสัตว์ในจังหวัดสุรินทร์. วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์, 28(1), e300618.

<https://doi.org/10.65205/jhssrru.2026.e300618>

ประเด็นศัตรูพืชและสัตว์รบกวน

สำหรับปัญหาศัตรูพืช เช่น มด หนู และนก ที่เข้ามารบกวนและกินหนอนหรือไข่นั้น ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับ งานวิจัยของ วิภาดา แก้วมณี (2565) ซึ่งพบว่าโรงเรือนเลี้ยงแมลงระบบเปิดมักประสบปัญหาการสูญเสียผลผลิตจากสัตว์ผู้ล่า โดยเฉพาะมดและหนูที่เข้ามากัดกินตัวอ่อน การป้องกันโดยใช้มาตรการทางกายภาพ เช่น การใช้น้ำล้อมรอบภาชนะและการใช้มุ้งลวดคลุมโรงเรือน จึงเป็นแนวทางที่มีประสิทธิภาพสูง เช่นเดียวกับที่ชี้แนะโดย Müller et al. (2021) ว่าการเลี้ยงแมลงในเชิงพาณิชย์หรือระบบปิด และการใช้อุปกรณ์ป้องกันเป็นสิ่งจำเป็นในการควบคุมอัตราการรอดชีวิตของไข่และหนอนระยะแรก

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

1. ควรมีการแก้ไขปัญหาด้านอาหารให้เพียงพอกับการเลี้ยงและการสุขภาพด้านความสะอาดของการเลี้ยงเพื่อลดศัตรูที่มาทำลายหนอนแมลงวันลาย
2. ควรหาวิธีการศึกษาช่องทางการตลาดเพื่อให้เกษตรกรผู้เลี้ยงมีรายได้ประจำจากการเลี้ยงหนอนแมลงวันลาย

เอกสารอ้างอิง (References)

- กรมปศุสัตว์. (2567). *ข้อมูลจำนวนปศุสัตว์ในประเทศไทย ปี 2567*. ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร กรมปศุสัตว์. dld.go.th.
- ธนกร บุญมี. (2566). *ผลของประเภทและปริมาณอาหารต่อการเจริญเติบโตของหนอนแมลงวันลาย*. วารสารเกษตรศาสตร์และเทคโนโลยี, 41(1), 12–25.
- มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. (2564). *คู่มือองค์ความรู้ การส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพการผลิตและใช้ประโยชน์หนอนแมลงวันลาย*. สำนักงานการวิจัยแห่งชาติ. ku.ac.th/คู่มือองค์ความรู้-อ.สมควร-Posted.pdf.
- วิภาดา แก้วมณี. (2565). *แนวทางการป้องกันสัตว์ผู้ล่าในการเพาะเลี้ยงแมลงเศรษฐกิจ*. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ศมนพร สุทธิบาก. (2566). *โครงการ การจัดการขยะอินทรีย์ด้วยการเลี้ยงหนอนแมลงวันลายเพื่อเป็นอาหารสัตว์และลดต้นทุนการผลิต*. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. ku.ac.th.
- ศูนย์เทคโนโลยีเกษตรและอาหาร. (2569, 12 มีนาคม). *หนอนแมลงวันลาย สู้ยอดหนอนแมลงโปรตีนเพื่อลดต้นทุนอาหารสัตว์*. bcg.in.th.
- สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ. (2563). *การเลี้ยงหนอนแมลงวันลาย (Black Soldier Fly: Hermetia illucens)*. rmutsb.ac.th.

Citation : Ruampattana, K., Thodthasri, S., Patpai, W., Yindee, W., Reebrangrum, K., & Phabu, K. (2569).

Promoting and Strengthening the Occupation of Rearing Black Soldier Fly for Creating Identity of Animal Producer Groups in Surin Province. *Journal of Humanities and Social Sciences, Surindra Rajabhat University*, 28(1), e300618. <https://doi.org/10.65205/jhssrru.2026.e300618>

- สมชาย เจริญสุข, สมศักดิ์ มีดี, และ มานี รักไทย. (2563). *การจัดการความชื้นในกระบวนการหมักขยะอินทรีย์ชุมชน*. วารสารสิ่งแวดล้อมไทย, 24(2), 45–55.
- สัญญา สัญญาวิวัฒน์. (2551). *ทฤษฎีและกลยุทธ์การพัฒนาสังคม* (พิมพ์ครั้งที่ 8). สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดสุรินทร์. (2568). *ภาวะเศรษฐกิจการเกษตรปี 2568 และแนวโน้มปี 2569 จังหวัดสุรินทร์*. กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. opsmoac.go.th.
- อรรธยา ลาภมาก, ศรีญา พิงพา, และกนกวรรณ ละเลิศ. (ม.ป.ป.). *การใช้หนอนแมลงวันที่ผลิตจากมูลสุกรเป็นแหล่งโปรตีนของไก่พื้นเมือง*. มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี. ubu.ac.th.
- อานนท์ ศรีสุวรรณ, พรทิพย์ แก้วดี, และ สุรัช ใจเย็น. (2564). *การศึกษาแนวทางการพัฒนาโซ่อุปทานและตลาดแมลงเศรษฐกิจในประเทศไทย*. โรงพิมพ์ครุสภา.
- Diener, S., Zurbrugg, C., & Tockner, K. (2020). Conversion of organic material by black soldier fly larvae: Establishing optimal feeding rates and Managing physical contaminants. *Waste Management*, 112, 118–127.
- Müller, A., Wolf, S., & Heuel, M. (2021). Biosecurity and pest management in black soldier fly rearing. *Journal of Insects as Food and Feed*, 7(4), 411–423.
- Pholsri, S. (1990). *Theory and Principles of Development*. Bangkok: O.S. Printing House.
- Smith, J. A., & Jones, R. B. (2019). *Organic waste management and moisture control in insect farming*. Academic Press.
- Thebhattee, S. et al. (2008). *Self-Sufficiency with Sufficiency Economy Philosophy*. National Office of Buddhism Printing.
- Wang, L., & Chang, Y. C. (2022). Socio-economic challenges and labor constraints in small-scale insect farming in Southeast Asia. *Sustainability*, 14(8), Article 4721.

Citation : กิตติศักดิ์ ร่วมพัฒนา, สายฝน ทดตะศรี, วรพจน์ ปัดภัย, วิชชุดา ยินดี, กนกกาญจน์ ธีรธรรม และกฤตชนก พานู.

(2569). การส่งเสริมและสร้างความเข้มแข็งการประกอบอาชีพเลี้ยงหนอนแมลงวันลายเพื่อสร้างอัตลักษณ์ของกลุ่มผู้ผลิตสัตว์ในจังหวัดสุรินทร์. วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์, 28(1), e300618.

<https://doi.org/10.65205/jhssrru.2026.e300618>

Citation : Ruampattana, K., Thodthasri, S., Patpai, W., Yindee, W., Reebrangrum, K., & Phabu, K. (2569).

Promoting and Strengthening the Occupation of Rearing Black Soldier Fly for Creating Identity of Animal Producer Groups in Surin Province. *Journal of Humanities and Social Sciences, Surindra Rajabhat University*, 28(1), e300618. <https://doi.org/10.65205/jhssrru.2026.e300618>